

LBRIS

We know
books

ANII

Virginia Woolf

Traducere din limba engleză și note
FRIDA PAPADACHE

LITERA

București

Cuprins

1880	5
1891	81
1907	118
1908	133
1910	146
1911	174
1913	194
1914	203
1917	254
1918	275
În prezent	279

1880

Era o primăvară șovăielnică. Vremea, în continuă schimbare, făcea să zboare peste pământuri nori albaștri și purpurii. La țară, fermierii priveau ogoarele cu îngrijorare; la Londra, oamenii deschideau umbrelele și apoi iar le închideau, privind spre cer. Dar în aprilie era de așteptat o asemenea vreme. Această observație o făceau foarte mulți vânzători de la magazinul Whiteley sau de la Magazinele Armatei și Marinei, înmânând pachete cochete ambalate doamnelor în rochii cu volănașe, care stăteau de partea cealaltă a tejghelei. Nesfârșite alaiuri de cumpărători în West End, de oameni de afaceri în East End se perindau pe trotuare, asemenea unor caravane în mers neîncetat, așa le apăreau celor care aveau vreun motiv să se oprească, fie ca să pună într-o cutie poștală o scrisoare, fie în fața vreunei ferestre de club în Piccadilly. Șuvoiul de landouri, trăsuri Victoria sau cupeuri curgea neconținut; căci începea sezonul. În străzile mai liniștite, muzicanții dădeau glas sunetelor firave și mai totdeauna melancolice ale flașnetelor, cărora le răspundeau ca un ecou sau ca o parodie – în arborii din Hyde Park sau în cei din Saint James's Park – ciripitul vrăbiilor și, la răstimpuri, subitele izbucniri ale mierloiiului îndrăgostit. Porumbeii din scuaruri foșneau întruna prin vârfulurile copacilor, făcând să pice câte o crenguță și gângurind iarăși și iarăși cântecul lor

adormitor, mereu întrerupt. Porțile de la Marble Arch și Apsley House erau blocate după-amiaza de doamne în toalete bogat colorate, cu turnură la spate, și de domni în redingote, purtând bastoane și garoafe la butonieră. Iată, venea prințesa; la trecerea ei, bărbații își scoteau pălăriile. În subsolurile din lungile alei ale cartierelor rezidențiale, fete în casă, cu bonete și șort, pregăteau ceaiul. Suind din ascunsul subsol, ceainicul de argint era așezat pe masă; iar fecioare și fete bătrâne, care pansaseră rănile lui Bermondsley și ale lui Hoxton, măsurau cu grijă una, două, trei, patru lingurițe de zahăr. Când apunea soarele, un milion de luminițe de gaz aerian, semănând cu ochii penelor de păun, scliffeau în coliviile lor de sticlă, totuși fâșii largi de întuneric rămâneau așternute pe trotuare. Lumina amestecată a lămpilor și a soarelui la asfințit se răsfrângea deopotrivă în placidele ape ale lacurilor Round Pond și Serpentine¹. Cei ce ieșeau să ia masa în oraș, trecând în trăsurile frumoase peste pod, priveau o clipă vederea fermecătoare. În cele din urmă se înălța luna, și banul ei poleit, umbră ici și colo de smocuri de nori, răspândea o lumină senină, severă sau poate total indiferentă.

Rotindu-se încet, ca razele scrutătoare ale unui far, zilele, săptămânile, anii se perindau rând pe rând, traversând cerul.

Colonelul Abel Pargiter stătea de vorbă, după dejun, la clubul său. Întrucât amicii lui, așezați în fotoliile de piele, erau bărbați de același fel ca și dânsul, foști militari sau funcționari de stat care acum ieșiseră la pensie, ei înviau cu glume și povești trecutul lor în India, Africa, Egipt, apoi, printr-o firească tranziție, se îndreptau către prezent. Veni vorba de o numire într-o funcție oarecare, de o posibilă numire. Brusc, cel mai tânăr și mai îngrijit îmbrăcat dintre cei trei se aplecă înainte. Ieri dejunase cu... Aici glasul său coborî. Ceilalți se aplecară spre el; cu o scurtă fluturare a mâinii, colonelul Pargiter făcu semn chelnerului care strângea ceștile de cafea să se îndepărteze. Cele trei capete, mai mult sau mai puțin chele și sure, rămăseră câteva minute apropiate. Apoi colonelul Abel se rezemă

¹ Lacuri în Hyde Park

brusc înapoi în fotoliu. Licărul de curiozitate ce se ivise în ochii tuturor când începuse maiorul Elkins să povestească pierise de pe fața lui. Ședea privind țintă înaintea sa, cu ochii lui puțin oblici, albaștri strălucitori, de parcă s-ar fi lipit de ei lumina vie a ținuturilor din răsărit, și pungii pe la colțuri, de parcă praful de-acolo ar fi rămas în ei. Dintr-odată, îi venise un gând care-l făcuse să-i pară lipsit de interes tot ce spuneau ceilalți, ba chiar să-i fie dezagreabil. Se ridică și privi pe fereastră spre Piccadilly. Ținând în suspensie trabucul, privea-n jos către acoperișurile omnibuzelor, cupeurilor, trăsurilor Victoria, camioanelor și landourilor. El terminase cu toate acestea; s-a zis pentru el; nu mai avea ce căuta pe drumurile lor. Chipul frumos și rumen i se întunecă, cum sta așa privind. Deodată, ceva îi trecu prin minte. Avea de pus o întrebare; se întoarse, dar prietenii lui pleaseră. Micul grup se destrămase. Elkins se grăbea spre ușă; Brand se dusesese să vorbească cu altcineva. Colonelul Pargiter își înghiți vorba de pe limbă și se întoarse spre fereastra care domina vederea spre Piccadilly. Fiece ins din strada aglomerată părea să aibă o țintă. Toți se grăbeau spre vreo întâlnire. Chiar și doamnele care treceau în tropotul cailor prin Piccadilly, în trăsurile lor Victoria și în cupeurile lor, se grăbeau spre o treabă oarecare. Lumea se întorcea la Londra; se instala pentru sezon. Dar pentru el nu va fi un sezon; el nu mai avea nimic de făcut. Nevastă-sa trăgea să moară, dar nu murea. Azi îi era mai bine; mâine avea să-i fie mai rău; venea câte o nouă infirmieră, și tot așa mereu. Luă la întâmplare o revistă și-i răsfoi paginile. Se uită la o ilustrație: fațada de vest a Domului din Köln. Împinse revista înapoi, printre celelalte. Într-o zi, curând – asta era eufemismul lui pentru timpul când nevastă-sa va fi murit –, avea să renunțe la Londra și să trăiască la țară. Dar vezi că mai era și casa; și mai erau copiii; și mai avea și... se schimbă la față; arăta mai puțin nemulțumit; dar și nițel disimulat și stânjenit.

Avea unde să se ducă, la urma urmei. În timp ce tăifăsuia cu ceilalți, își ținuse gândul ăsta ascuns în conștiință. Când se întoarse și constată că ceilalți pleaseră, acesta fu balsamul

ce și-l puse pe rană. Se va duce la Mira; ea, cel puțin, va fi bucuroasă să-l vadă. Încât, când părăsi clubul, nu se îndreptă spre cartierul de est, încotro mergeau cei cu treburi; nici spre vest, unde-i era casa, în Abercorn Terrace, ci o porni pe cărările lăturalnice din Green Park spre Westminster. Iarba era foarte verde; începeau să dea frunzele; colțișori verzi, ca niște gheare de păsări, țâșneau din ramuri; era o strălucire, o prospețime peste tot; aerul mirosea curat și înviorător. Dar colonelul Pargiter nu vedea nici iarba, nici copacii. Călca, prin parc, în haina lui încheiată strâns pe corp, privind țintă înaintea sa. Când ajunse la Westminster, se opri. Nu-i plăcea defel această parte a drumului. De fiecare dată când se apropia de străduța cuibărită sub masa imensă a catedralei, de șirul de căsuțe întunecoase, cu perdele galbene și cu anunțuri în fereastră, strada unde vânzătorul de pâinișoare pentru ceai părea să-și sune mereu clopotul, unde copiii țipau și săreau șotronul desenat cu cretă albă pe trotuar, colonelul se oprea, se uita în dreapta, se uita în stânga; apoi o lua foarte iute spre numărul 30, și acolo suna. Cât aștepta, se uita țintă la poartă, cu capul cam plecat. Nu dorea să fie văzut stând în fața acelei porți. Nu-i plăcea să aștepte să i se deschidă. Nu-i plăcea când îi deschidea doamna Sims. Mereu mocnea un miros în casă; mereu atârneau niște boarfe murdare pe o frânghie, în grădinița din fund. Urcă scările, posomorât și greoi, și intră în odaia de zi.

Nu era nimeni acolo; venise prea devreme. Privi cu dezgust prin cameră. Prea multe obiecte mărunte, risipite peste tot. Se simțea nelalocul lui și mult prea masiv, cum sta în picioare, drept, în fața unui paravan pe care era pictat un cufundar aterizând pe niște fire de trestie. Se auzeau la etajul de sus pași grăbiți umblând târâș de colo-colo... „Să fie oare cineva la ea?“, se întreba, încordându-și auzul. Afară țipau copiii. Era sordid; era meschin; și el se purta ca un hoț. Într-o zi, curând, își spuse... dar ușa se deschise și metresa lui, Mira, intră în odaie.

– O, Boghy, dragă! exclamă ea.

Părul îi era foarte ciufulit; arăta cam trecută; dar era cu mult mai tânără ca el și se bucura sincer să-l vadă. Cățelușul tot sărea cu labele pe dânsa.

– Lulu, Lulu! strigă ea, prinzând cățelul cu o mână, în timp ce pe cealaltă o ducea spre păr. Hai să te vadă nenea Boghy.

Colonelul se așează în fotoliul de răchită care scoase un scârțâit. Ea îi așează cățelul pe genunchi. Îi ieșise o pată roșie – nu cumva eczemă? – îndărătul urechii. Colonelul își puse ochelarii și se aplecă să examineze urechea animalului. Mira îl sărută pe gât, la marginea gulerului. Colonelului îi căzură ochelarii. Ea îi înhăță și-i puse câinelui. Bătrânul nu era azi în apele lui, își dădu ea seama. În lumea aceea misterioasă de cluburi și viață de familie, de care nu-i vorbea niciodată, ceva nu era în regulă.

Venise înainte ca ea să-și fi aranjat părul, ceea ce era foarte neplăcut. Dar datoria ei era să-l distreze, așa că zburătăcea în juru-i – silueta ei, grăsuță cum era, încă îi mai permitea să se strecoare printre masă și fotoliu. Dădu la o parte paravanul și, mai înainte ca el s-o fi putut opri, ațâță focul leneș în soba de odaie cu chirie. Apoi se rezemă de brațul fotoliului lui.

– Vai, Mira! făcu, aruncându-și o privire în oglindă și muțându-și acele prin păr. Ce fată dezordonată ești! Îngrozitor!

Desprinse o șuviță lungă, inelată, și și-o lăsă să-i cadă pe umeri. Mai avea încă un păr frumos, auriu, cu toate că se apropia de 40, și de s-ar fi știut adevărul... avea o fiică de opt ani, dată în gazdă la niște prieteni la Badford. Părul începu să i se desprindă, de la sine, sub propria-i greutate, și Boghy, privindu-l cum îi cădea pe umeri, se aplecă și i-l sărută. O flașnetă începu să cânte în capătul străzii și copiii alergau grămadă într-acolo, lăsând în urmă o liniște subită. Colonelul prinse a-i mângâia grumazul. Cu mâna care pierduse două degete începu să bâjbâie ceva mai jos, unde ceafa se îmbina cu umerii. Mira se lăsă ușurel pe podea și-și rezemă spatele de genunchiul lui. Se auzi un scârțâit pe scări; cineva bătu la ușă, ca și cum ar fi vrut să-i avertizeze de prezența sa. Mira își prinse îndată părul în ace, se ridică și ieși închizând ușa.

Colonelul începu, în felul lui metodic, să cerceteze din nou urechile câinelui. Era eczemă? Ori nu era eczemă? Se uită la pata cea roșie, apoi puse câinele pe picioare în coșul lui și așteptă. Nu-i plăcea șușotitul prelungit de afară de pe palier. În cele din urmă, Mira se înapoie; arăta îngrijorată; și când arăta îngrijorată, arăta bătrână. Începu să scotocească pe sub perne și cuverturi. Spunea că-și caută poșeta; unde și-o pusese oare? În învălmășeala asta – gândea colonelul – ar putea fi oriunde. Când, în cele din urmă, o scoase de sub pernele din colțul sofalei, se dovedi o poșetă subțiratică, suptă de sărăcie. Mira o întoarse cu susul în jos. Cădeau batiste, fițuici mototolite, bănuți de argint și de aramă pe când o scutura. Dar musai să fie și o liră întreagă, spunea ea.

– Ieri am avut-o, sunt sigură.

– Cât? întrebă colonelul.

– O liră ar fi cu totul, ba nu... cu totul e o liră, opt șilingi și șase penny, spuse ea, mai îngânând ceva despre spălătorie.

Colonelul scoase două lire din micul său portmoneu pentru monede de aur și i le dădu. Ea le luă și urmă alt șușotit pe palier.

„Spălătorie?“, gândea colonelul, privind împrejurul-i în odaie. Era o biată magherniță îmbâcsită; dar el fiind cu atâta mai bătrân ca dânsa, nu se cuvenea să-i pună întrebări despre spălătorie. Iat-o că revenea. Zburătăci puțin prin odaie și apoi se așeză iar pe jos, rezemându-și capul de genunchiul lui. Focul îndărătnic, care pâlpâise firav, acum se stinsese.

– Dă-i pace, făcu el impacientat, când Mira apucă vătraiul. Lasă-l să se stingă.

Ea puse vătraiul jos. Câinele sforăia; flașneta cânta. Mâna lui își reluă explorarea în sus și-n jos pe grumazul ei, prefirându-se prin părul lung și des. În acea odaie mică, umbrită de clădirile învecinate, însărarea se aciuia devreme; și perdelele erau pe jumătate trase. O săltă lângă el; o sărută pe gât; și apoi mâna lipsită de două degete prinse a bâjbâi ceva mai jos, unde gâtul se îmbina cu umerii.

Un ropot subit de ploaie izbi trotuarul, și copiii care țopăiseră prin cuștile de cretă ale șotronului o tuliră spre casă. Bătrânelul care cântase în stradă, balansându-se de-a lungul marginii trotuarului, cu o șapcă de pescar înfipță tațoș spre ceafă, psalmodiind cu vigoare: „Faceți-vă pomană; adunați-vă răsplată în ceruri! Adunați-vă răsplată“, își ridică gulerul și se refugie printre stâlpii de sub streășina unei cârciumi, unde-și termină îndemnul stăruitor. „Faceți-vă pomană; adunați-vă răsplată în ceruri! Fieșcare!“ Apoi soarele se ivi iar și uscă pavajul.

– Nu fierbe, zise Milly Pargiter, uitându-se la ceainicul cel mare. Ședea la masa rotundă în salonul din față al casei din Abercorn Terrace. Mai avea până să fiarbă, repetă.

Era un ceainic mare de alamă, de modă veche, cizelat cu un desen de roze, aproape șters. O firavă flăcăruie pâlpâia, înălțându-se și pierind sub cupa de alamă. Sora ei, Delia, rezemată de speteaza unui jilt, lângă dânsa, urmărea și ea flăcăruia.

– Trebuie neapărat să fiarbă? întrebă apoi alene, și parcă ar fi așteptat un răspuns, dar Milly nici nu se sinchisi.

Ședea în tăcere, urmărind flăcăruia din moțul fitilului gălbui. Pe masă se aflau multe farfurii și cești; se părea că-s așteptați să vină și alții; dar pentru moment erau numai ele singure. Încăperea era plină de mobilă. În fața lor sta un dulap-vitrină olandez, cu etajerele pline de porțelanuri albastre; asfințitul soarelui de aprilie arunca ici și colo câte o pată pe sticla lui. De deasupra căminului le zâmbea portretul unei tinere femei cu părul roșu, îmbrăcată în muselină albă și ținând în poală un coș cu flori.

Milly își scoase din păr un ac și începu să scarmene fitilul, răsfirându-i marginile, ca să sporească flacăra.

– Tot degeaba, zise Delia înciudată, urmărind-o.

Se tot mișca în scaun, fără astâmpăr. Toate mergeau nesuferit de încet.

Apoi intră Srosby și întrebă dacă să ia ceainicul, să-l pună la fiert în bucătărie. Și Milly zise că nu. „Ce tândăleală cu toate

fleacurile, de s-ar termina odată!”, își spunea Delia, bătând cu un cuțit în masă și privind flăcăruia nevoiașă pe care soră-sa o tot zgândărea cu acul de păr. Un țiuit de țânțar prinse a se tângui sub ceainic; dar chiar atunci se deschise brusc ușa și intră o fetiță îmbrăcată într-o rochiță-șorțuleț, trandafirie, scrobită țepăn.

– Dădaca ar fi putut să-ți pună un șorțuleț curat, spuse sever Milly, cu felul de a vorbi al unei persoane adulte.

O pată verde strălucea pe șorțulețul fetei, de parcă s-ar fi cățărat de curând într-un copac.

– Nu veniseră de la spălat, spuse Rose, fetița, îmbufnată.

Privi spre masă, dar nici vorbă de ceai, deocamdată.

Milly își vârî iar acul de păr în fitil. Delia, lăsându-se înapoi în jilt, privea peste umărul soră-sii afară, pe fereastră. De unde sedea, putea să vadă treptele scării din față.

– Uite că vine și Martin, spuse mohorâtă.

Se auzi ușa trântită; niște cărți fură azvârlite pe masa din hol și intră Martin, un băiat de 12 ani. Avea același păr roșu ca și femeia din portret, dar era ciufulit.

– Du-te de te spală și te piaptănă, spuse Delia sever. Ai tot timpul, adăugă. Ceaiul nu fierbe încă.

Se uitară cu toții la ceainic, care își îngâna firicelul de cântec melancolic, pe când flăcăruia pâlpaia sub cupa vibrândă de alamă.

– Să-l ia naiba de ceainic! făcu Martin, întorcându-se repezit să plece.

– Ce-ar zice mama să te-audă vorbind așa? îl dojeni Milly, jucând rolul adultului.

Dar mama lor era de atâta vreme bolnavă, încât amândouă surorile se deprinseseră să imite atitudinea ei față de copii. Iar se deschise ușa.

– Tava, domnișoară..., spuse Crosby, ținând ușa deschisă cu piciorul. Purta în mâini o tavă pentru bolnavă.

– Tava, repetă Milly. Ei, cine o duce sus? Iarăși imita atitudinea unei persoane vârstnice, care vrea să dea dovadă de tact

în relațiile cu copiii. Nu tu, Rose. E prea grea. S-o ducă Martin, iar tu poți să mergi cu el. Dar să nu stai. Doar să-i spui mamei ce-ai mai făcut, și până atunci ceainicul... ceainicul...

Iar își vârî acul de păr în fitil. Un nouraș de abur ieși din țeava în formă de șarpe. Intermitent la început, deveni treptat tot mai puternic, până ce, tocmai când se auzeau pași pe scări, un jet viguros de abur țâșni din țeavă.

– Fierbe! exclamă Milly. Fierbe!

Mâncau în tăcere. Soarele, judecând după luminile schimbătoare de pe sticla dulapului olandez, părea ba să pătrundă în cameră, ba s-o părăsească. La răstimpuri, câte-o cupă strălucea într-un albastru puternic; în clipa următoare pălea. Lumini furioase zăboveau pe mobila din odaia vecină. Colo apărea un desen; dincoace, o pată netedă. „Undeva există frumusețe, undeva există libertate, și undeva“, gândi Delia, „este el... purtându-și floarea lui albă...“ Dar iată că pe podeaua holului scârțâia un baston.

– E Papa! exclamă Milly în chip de avertisment.

Într-o clipă, Martin se desprinsese din fotoliul tatălui său; Delia își îndreptă spatele. Milly împinse îndată în față o ceașcă foarte mare cu buline trandafirii, nepereche cu celelalte. Colonelul se opri în ușă, aruncând o privire aproape aprigă asupra grupului. Ochii lui mici, albaștri, îi cuprinseseră cu privirea de parcă ar fi căutat ceva în neregulă; pentru moment nu găsea nimic; era însă prostdispus; știură asta cu toții încă înainte ca el să deschidă gura.

– Uite-o ce șleampătă e iar nespălata asta mică! zise, ciupind-o pe Rose de ureche când trecu prin dreptul ei.

Fetița își acoperi repede cu mâna pata de pe rochiță.

– Mama se simte bine? întrebă apoi, lăsându-se dintr-o singură mișcare cu toată greutatea în fotoliul cel mare. Detesta ceaiul, dar sorbea totdeauna câteva înghițituri din imensa ceașcă veche ce fusese a lui taică-său. Și voi ce-ați mai făcut, fiecare? Se uită împrejur cu privirea lui aburită, dar pătrunzătoare, ce putea fi caldă și veselă, dar acum era morocănoasă.